Zámocký poznávací okruh

Kraj:	Trnavský
Okres:	Hlohovec
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Hlohovec, poliklinika
Východisko:	Hlohovec, vchod do zámockého parku na západnej strane Nemocnice s poliklinikou Hlohovec, s. r. o.
Trasa:	Hlohovec, zámocký park: vchod – jazierko – grotta – zámok – divadlo – záhradné terasy a späť
Dĺžka, prevýšenie:	2,6 km, prevýšenie 62 m
Čas prechodu:	1,5 h
Počet zastávok:	5
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedný, historický

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: nie je

Rok otvorenia: 2014

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave. (2018)

Textový sprievodca: skladačka Zámocký poznávací okruh v Hlohovci, vyd. [Hlohovec: Vlastivedné múzeum v Hlohovci, 2014]

Kontakt: Mestský úrad v Hlohovci, M. R. Štefánika 1, 920 01 Hlohovec, tel. 033 / 7368 111

Poznámka: Odporúčame pridať návštevu Hvezdárne a planetária M. R. Štefánika v Hlohovci.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Námetom k tomu môže byť pracovný list Zámocký poznávací okruh.

Zámocký park poskytuje dobré príležitosti na pozorovanie rastlín a živočíchov a spoznávanie pôvodných i nepôvodných druhov drevín, prípadne nenáročné pokusy.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hlohovec. Okresné mesto severovýchodne od Trnavy pri Váhu na kontakte južného cípu Považského Inovca a Podunajskej pahorkatiny, resp. jej častí Dolnovážska niva a Nitrianska pahorkatina. V 10. storočí na mieste slovanského hradiska vznikol hrad, prvá písomná zmienka je v listine zoborského opátstva z roku 1113. V roku 1362 si od kráľa Ľudovíta I. vyžiadal Mikuláš Ujlaky, palatín Uhorska a majiteľ hradu, prvé mestské privilégiá. V roku 1446 obsadilo hrad i mesto vojsko Jána Jiskru z Brandýsa. V rokoch 1525 – 1635 panstvo vlastnili Turzovci, neskôr Adam Forgáč. Život obyvateľov v 16. a 17. storočí poznačili protihabsburské stavovské povstania, turecké nájazdy a okupácia (v roku 1663 vzal Ahmet paša mesto a okolité osady do ochrany; po porážke Turkov pri Viedni v roku 1683 turecká okupácia skončila). V roku 1720 získali Hlohovec aj s panstvom Erdődyovci, ktorí ho vlastnili až do roku 1945. Jozef Erdődy nechal v 18. storočí hrad prestavať na kaštieľ (zámok). Napriek prestavbe na barokové reprezentačné sídlo – dvojposchodový štvorkrídlový objekt s nádvorím – zachoval **Hlohovský zámok** podstatu stredovekého, renesančne rozšíreného hradu (systém oporných pilierov, zabezpečujúcich múry opevnenia nad strmým okrajovým svahom s úpätím atakovaným Váhom). Ku kaštieľu na sklonku 18. storočia pribudla jazdiareň a v roku 1802 empírové divadlo (Commedie Haus, koncertoval v ňom Ludwig van Beethoven). Po rekonštrukcii je zámok od roku 2019 prístupný verejnosti. V jeho okolí je historický zámocký park (viac v samostatnom hesle). K ďalším pamiatkam mesta patria: farský kostol sv. Michala (pochádza z roku 1242), kláštor františkánov (1492, v 18. – 19. storočí pozoruhodné stredisko kultúry a vzdelanosti – pôsobili tu významní hudobníci a skladatelia obdobia baroka na Slovensku; dnes čiastočne kláštor a čiastočne sídlo vlastivedného múzea), kostol sv. Ducha a špitálik (14. storočie, unikátny nezvyklým pôdorysom bez vymedzenia presbytéria), baroková kaplnka sv. Anny (1748). V meste pracuje od roku 1954 hvezdáreň a planetárium (viac v samostatnom hesle).

Zámocký park v Hlohovci (tiež Zámocká alebo Panská záhrada). Park na juhozápadnom okraji Hlohovca v jeho nížinnej časti v okolí bývalého Hlohovského hradu, ktorý gróf Jozef Erdődy prestaval v roku 1720 na renesančno-barokový kaštieľ (zámok). Počiatky parku siahajú už do prvej polovice 17. storočia, kedy panstvo vlastnili Forgáčovci, no prvá zmienka o jeho vzhľade existuje až z čias Erdődyovcov. Park je upravený vo francúzsko-anglickom slohu, sú v ňom vybudované terasy s altánkom, jazierko s ostrovčekom, jaskyňa (grotta). Územie je cenné i z dendrologického hľadiska –

rastie tu okolo 100 druhov drevín a najväčší platanový háj v strednej Európe. Z domácich druhov drevín sa tu vyskytuje lipa malolistá (*Tilia cordata*), l. veľkolistá (*T. platyphyllos*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor mliečny (*Acer platanoides*), j. horský (*A. pseudoplatanus*), breza previsnutá (*Betula pendula*), smrek obyčajný (*Picea abies*), vysadené boli napr. borovica čierna (*Pinus nigra*), tuja západná (*Thuja occidentalis*), smrek biely (*Picea glauca*), pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*). V parku opísali vyše 60 druhov vtákov. Početná je hniezdna kolónia havranov čiernych, najmä v korunách niekoľkých desiatok platanov. Pre svoje prírodné, kultúrne, krajinotvorné a estetické hodnoty patrí park k najvýznamnejším na Slovensku a spoločne so zámkom je národnou kultúrnou pamiatkou (Erdődyovský kaštieľ s areálom).

Vyhliadka Šianec (272 m n. m.). Upravené vyhliadkové miesto južne od Hlohovca pri ceste II/507 medzi Hlohovcom a Bojničkami na severnom okraji vrcholovej plošiny Šianca (297 m n. m.) na západnom okraji Nitrianskej pahorkatiny. Poskytuje výhľad okrem Hlohovca na Dolnovážsku nivu, Trnavskú pahorkatinu od západu lemovanú Malými Karpatmi, ako aj na blízky relatívne strmý okrajový svah Nitrianskej pahorkatiny (tu konkrétne jej časti – Záluţianskej pahorkatiny) postihnutý mohutným **zosuvom** s chaotickým lúčnatým terénom, zarastajúcim krovinami a nízkymi stromami s neusporiadanými vyvýšeninami (zosúvajúcimi sa blokmi hornín a pôdy) a zníženinami medzi nimi. Geologické podložie tu tvoria neogénne sedimenty – striedajúce sa vrstvy pieskov a relatívne nepriepustných piesčitých ílov. Na nich sú uložené náveje štvrtohornej spraše. Bezprostredne pod svahmi pahorkatiny medzi Hlohovcom a Šintavou tečúci Váh svojou bočnou eróziou strmé svahy s nestabilnou stavbou podmýva a spolu so zrážkovou vodou presakujúcou priepustnými vrstvami na svahoch prispieva k ich zosúvaniu.

Hvezdáreň a planetárium M. R. Štefánika v Hlohovci. Inštitúcia na osvetovú a vzdelávaciu činnosť, popularizáciu a vedeckú činnosť v astronómii, sídliaca na južnom okraji Hlohovca na severnom svahu masívu Šianca. Pri jej zrode – založení astronomického krúžku vo februári 1954 – stálo niekoľko nadšencov z hlohovského podniku Slovakofarma. Podnetom vzniku krúžku bol cenovo prijateľný výpredaj starej vojnovej optiky veľmi dobrej kvality. Poslaním krúžku bolo usporadúvať populárno-vedecké prednášky a besedy o vesmíre pre čo najširšie vrstvy obyvateľstva a mládeže, uskutočňovať odborné astronomické pozorovania a zriadiť ľudovú hvezdáreň. Zatmenie Slnka koncom júla 1954 pomohlo spopularizovať prácu krúžku v meste. Členovia krúžku chodili „s ďalekohľadom medzi ľudí“ po okolitých dedinách a viedli pozorovania pod širým nebom. V roku 1956 začala výstavba astronomickej pozorovateľne. Jej urýchlenú dostavbu ako aj ďalšie zvýšenie záujmu verejnosti o astronómiu a kozmonautiku vyvolalo vypustenie prvej umelej družice Zeme v októbri 1957. Popri hvezdárňach v Prešove, Leviciach a Humennom sa stala nová hlohovská hvezdáreň od novembra 1958 štvrtou na Slovensku zriadenou po druhej svetovej vojne. Do novej kupoly dostal krúžok nový ďalekohľad (Newton 310/1500) s elektrickým pohonom. V roku 1972 sa stala krajskou hvezdárňou, ktorej iniciatívou vzniklo počas 12 rokov vyše 400 astronomických krúžkov, predovšetkým pri školách. Po zrušení krajov v roku 1991 sa premenovala na Hvezdáreň a planetárium (od roku pomenovanú menom M. R. Štefánika) a presťahovala sa do vlastného areálu na Sládkovičovej ulici, kde okrem vlastných pozorovaní poskytuje exkurzie do planetária pre školy, programy a astronomické pozorovania Slnka, príp. aj nočnej oblohy pre verejnosť, organizuje záujmovú činnosť detí a mládeže v rámci krúžku a klubu a p.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické

jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Ipľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Ipľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný – na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) – a mierne zvlnený až zvlnený – na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózno-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviálnych kužeľoch pod úpätiami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) zníženín a (zalesnených) vyvýšenín a náhlymi (pravouhlými) zálomami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov – dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozemí a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejnín tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbrav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Poľný Kesov).

Názvy informačných panelov

Informačné panely nemajú žiadne osobitné názvy ani neobsahujú nadpisy, sú len číslované.

ZÁMOCKÝ
POZNÁVACÍ
OKRUH
4

Nemocnica
s poliklinikou
Dolná
brána
Amfiteáter
Skleník
Panský
dom
Kúpalisko
Grotta
Zámocké
terasy
Menažéria
Mini
golf
Zámok
Empírové
divadlo
Altánok